

LA DEVANTERA

QUINZENARI CATALANISTA

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ: ASSOCIACIÓ POPULAR CATALANISTA; ESCUDILLERS BLANCHS, 8, 1ª FERRERIA DE MARS DE 1897.

LO QUE VOLEM

«Volem la llengua catalana ab caràcter oficial y que sian catalans tots los que á Catalunya desempenyin càrrecs públics: volem Corts catalanes, no sols per estatuir nostre dret y lleys civils, sinó tot lo que 's refereixi a la organizació interior de nostra terra: volem que catalans sian los jutges y magistrats, y que dintre de Catalunya 's fallin en última instancia 'ls plets y causas: volem ser arbitres de nostra administració, fixant ab entera llibertat las contribucions é impostos, y volem en fi, la facultat de poder contribuir á la formació del exercit espanyol, per medi de voluntaris ó diners, suprimint en absolut las quintas y llevas en massa, y establint que la reserva regional forlosa presti servey tant sols dintre de Catalunya.» (Del manifest de la «Unió Catalanista» de 16 de Mars de 1897).

Senyals de decadència

No hi ha que esforcarse gayre pera veure com va complintse respecte del Estat espanyol la fatídica predicció de lord Salisbury.

Arreu s'observan senyals evidents de descomposició.

Altres païssos han rebut fortas batsegades, á voltas tan intenses que 's creya impossible poguessin resistir-las. Mes com tenien en son si veraders elements de vida no han pas sucumbit sinó que agafant con Anteu, novas foras en la cayguda s'han manifestat també ab vida mes potent.

Exemple n' es Alemanya. Després de las guerras del primer dels Napoleons, ab tot y l' aclaparament á que queda sotmesa, gracias al estol de pensadrs profonds, d' héroes de ciencia que arreu trevallaban pera que sa patria progressés de veritables estadistas y mes que tot á la voluntat ferma y resolta del poble alemany penetrat de sa missió, pogué redressarse fins á arribar á constituir l' actual poderós estat.

No menys sorprenent hn sigut l' exemple de la ve-hina Fransa quan després de la crúel debacle, de la tan rápida com sagnant guerra franco-alemana, semblava no havia de referse mes. Donchs ab tot y la crescutíssima indemnissació exigida per sa rival vencedora, ab tot y las terribles perduas que sufrí en sa població, delmada en sa part mes vigorosa, de las grans perduas en sa industria, comers, edificis, etc. que alguns fan pujar á 14 mil milions de frans del desballestament que tingué lloch en la administració pública, minada per crudels odis, destrossada per esfereidoras revolucions intenses, ha sigut tan maravellosa sa regeneració, tan brillant son non esclat de vida, que ha fet exclamar á un notable historiador alemany. *Es mes sorprenent la llestes ab que 'l poble francès ha sapigut redressarse cicatrisant rapidament sas grossas feridas que no pas la fabulosa victoria nostra.*

Es que quan un poble posseheix elements vitals aqueixas dolorosas lliçons de la experiencia, l' fan reflexionar, li fan seguir son camí ab mes prudencia, y remoyent las foras que estaban amagadas donan lloch á novas manifestacions de la potencia del seu ser. No ha pas passat aixís respecte d' Espanya. De res ha servit la forta lliçó que ab la perdua de las colonias, y de la tan bescantada llegenda, ha rebut.

No ha pas aparegut l' home que ab son talent, ab sa energia y ab sas dots d' estadista, havia d' aturar son devallament al fons del precipici. Aquets homes extraordinaris apareixen solsament en aquells collectivitats que tenen existencia robusta que posseixen foras escampadas, encara que desviadas momentáneament de sa finalitat. Son la expressió d' aquesta existencia, la resultat d' aquestas foras ab una paraula, l' ànima, la personificació, de la vida de un poble.

Mes dintre l' estat espanyol han continuat els mateixos homes polítics que tan l' empenyeren á sa ruina, domina l' mateix enraderit criteri, ocupan las manas miserias de 'ls partits centralistas, no hi ha una

orientació nova, no hi ha penediment del mal camí seguit, no hi ha propósitos d' esmena. Hi ha, en cambi, novas manifestacions de decadencia. Parian d' un modo eloqüent, la manera de resoldre per la forsa tota mena de conflictes, l' ausencia de reflexió, y estudi dels mateixos, els esforços pera ofegar qualsevol manifestació de collectivitats que no 's resolen á morir, successos com el del Cantinero, barallas sagnants com la de Bilbao.

Sembla que se sigui á la Edat mitja ab sas implacables luytas religioses, sembla que per res hi sigui l' ample esperit de tolerancia que informa l' época moderna, sols se fa un violent sarcasme de las paraulas llibertat, Evangelio.

Convé que Catalunya s' hi fixi am tot aixó, convé que estudi serenament el camí que li cal seguir, si no vol que en aquesta gran decadencia, en aquesta mort lenta, hi perdi ella la vida prou conturbada que li resta.

En lo penúltim concell de representants de la Unió Catalanista fou aprovat lo següent acord:

«Els catalanistas adherits á la Unió no poden fer actes de propaganda que contrarihin els acords de las antitats adherides á la Unió, ni que fan us dels drets que los hi concedeixen las assembleas».

Dita proposició fou combatuda per los representants de la Associació Popular Catalanista y de LA DEVANTERA per entendre que ab sa aprobació s' trencava l' tradicional criteri de tolerancia y respecte á totes las ideas dels catalanistes, mentres respectessin lo essencial del nostre programa ó sia la defensa de la completa autonomia de Catalunya.

De res valgueren los esforços de dits representants com tampoch l' enérgica paraula d' en Permanyer que estigué encertadíssim en la defensa que feu de la llibertat de pensament, la majoria s' imposá y la proposició fou aprobada.

Nosaltres que vegem que ab tal acord á lo que 's tiraba era á impedir la campanya empresa per la Associació y per LA DEVANTERA, quin objecte era probar que era perjudicial al catalanisme y completament inútil á la causa catalana que aquell prengué part en las luytas electorals y á fer avinent los perills é inconvenients que aixó portaba, nos cregueren foratijats dels renglas de la Unió y per un moment pensarem en separarnos. Al pensar pedament en pendrer tal resolució vegem que per una causa tan petita no valia la pena de surtirnos de la Unió y tingerem l' esperansa que á la fi s' imposaria l' bon criteri y l' catalanisme tornaria a ser toleran y respectuós ab las ideas de tots sos adeptes, y si aixís no fos, si continués prevalequesent aquest criteri tancat, com nostre conciencia nos obligaba á seguir lo camí comensat y á defensar las ideas que tota nostra vida habem sostingut, l' altre concell de representants podria espulsarnos de la Unió. Aixís si per-

diam l' esperansa de veurer á la Unió rependrer el camí que sempre havia seguit no seria per culpa nostra, ni perque nosaltres haguessim abandonat lo camp sens lluytar tot lo que podiam en defensa de procediments que nosaltres teniam honradament per ser los millors.

Lo que nos proposarem fer, fou seguir nostre via sens fer cas d' amenassas ni persecucions y esposar nostre modo de veurer las cosas sens rebaixarnos may y á la luyta de personalismes, defensas sempre ab moderació pero també ab tota fermesa la puresa dels ideals catalanistas, y fins y á tan que no fossin toleradas, com á nostre entendre debían serho, las ideas que honradament esposabam, no assistir á cap concell, atenén que si predominaba la tendencia en lo penúltim iniciada, foren inútils nostres esforços y sols aniríam á perdre temps y á ferlo perdre.

Las noticias que tenim del últim concell de representants nos proba que obrarem bé no deixantnos portar de l' impresió de moment y ab continuar adherits á la Unió. En dit concell se presentá una proposició per al cert ab la sola firma d' un soci individual, quin nom val més no recordar, demanan l' espulsió de LA DEVANTERA, (1) fundantse en la campanya que aquesta havia sostingut contraria á que 'l catalanisme prengué part en la luyta electoral. Habense retirat del concell lo firmant de la proposició sens que aquesta hagués sigut presa en consideració, lo president preguntá si algun dels representants presents volia sostenirla y no contes- to tan cap dels reunits se doná la proposició per no preme- sentada.

Al fi, si no de una manera explicita, implícitament lo concell de representants reconegué que 'l catalanisme necessitava homes que pensessin ab lo cap y que esposessin ab sinceritat sas ideas y no soldats arreglarlas ab que 's moguessin sols á la veu de son capdill.

Molt nos plau que en la Unió predomini en fi l' bon criteri y que no s' hagi espulsat de sos renglas á catalanistas que á la causa catalana han sacrificat temps y diners y que may hi han buscat la satisfacció de cap ambició personal.

JAUME BOZZO.

Les Corts Catalanes

E totes les institucions propies y genuínes de Catalunya, no hi ha dupte que la mes important y fonamental era aquella que constituïda per representants de tots els estaments socials establien y codificaven la lleislació per que devia regir-se nostra terra, institució tan digna

(1) Per cert que nostre estimat company La Renaixensa al ressenyar l' últim concell no dona compte d' aquest incident.

de nostra admiració com diferent de lo que son les corts dels estats unitaris moderns, puig la sèrietat y la sabiesa havien sigut sempre la característica d'aquelles memorables assemblees presidides per nostres comtes-reys: series eren les deliberacions y sabies les lleys y disposicions que d'allà n'eixien. No cal, donchs, ponderar la diferencia entre l'antiga institució catalana y la manera de legislar d'avuy dia.

Y a fi de que aquesta diferencia s'vejí ben clara, donarém avuy una lleugera idea de la manera com se constituïen les Corts catalanes y de qué s'ocupaven, guardant pera un altre dia 'ls comentaris.

No era lícit als comtes de Barcelona (1) fer lleys y constitucions universals per sí mateixos, sino que pera això tenien de convocar els tres braços generals ó estaments, que representaven els tres ordres eclesiàstich, militar y popular reunits en Corts, prestant el Rey solament sa aprovació y consentiment, lo qual fou confirmat y ratificat per en Pere II al any 1283, com se llegeix en la constitució I, titol d'usatjes y constitucions, que diu aixís:

«Volém, estatuhim é manam, que si nos é successors nostres constitució ó estatut fer voldrán en Catalunya, aquell ó aquella fassam de consentiment é aprobació dels Prelats, dels bisbes, dels cavallers é dels ciutadans de Catalunya, ó ells apellats, de la major e la plus plena part.»

Y aixis com el comte de Barcelona no podia fer lleys sense aprovació ó consentiments dels representants del poble, tampoch podien desfer y derogar les establertes si no era ab la mateixa formalitat, lo que fou ratificat per Felip II en les Corts de Barcelona de 1599 (constitució II, titol d'observar constitucions):

«Per quan les constitucions de Catalunya, capituls y actes de cort no s'poden fer sino en les Corts generals y sia de dret y justícia que les coses se desfassen ab la mateixa solemnitat que son fetes; per tant estatuhim é ordenám que les constitucions de Catalunya, capituls y actes de cort no pugan ésser revocades, alterades ni suspeses sino en Corts generals, e que si lo contrari se'rá fet, que no tinga força ni valor.»

En virtut d'aquesta disposició legal de nostra constitució, Felip V al establir el decret de Nova Planta va suspendre l'funcionament de les Corts catalanes y la legislació establerta, pero no les va derogar perque no podia. Podem considerar, donchs, en el dret català una suspensió temporal, que dona perfecta legalitat a la propaganda de les bases de Manresa que demaven la continuació d'aquell cos legislatiu y la reconstitució ó regoneixement del dret català.

Constitució de les Corts.—Les Corts representaven el cos legislatiu de tota la Nació Catalana y s'reunien cada tres anys en lloch diferent, pero sempre havia d'ésser en territori dintre del principat y en població que no tingués menys de 200 habitants. Aquesta variació de lloch tenia per fi no suscitar pretensions de preeminència entre 'ls distints pobles de Catalunya, que tots se consideraven iguals en aquet dret.

Se componien dels tres estaments ó brassos anomenats l'eclesiàstich, el militar y el popular. El bras eclesiàstich se formava de representants de territoris dependents de l'Església, baix la presidència del Arquebisbe de Tarragona. El bras militar, compost dels nobles propietaris de terres alodials, era presidit pel duc de Cardona. Y el bras popular ó real lo constituïen els representants de totes les ciutats y les 24 viles mes importants del Principat baix la presidència del de Barcelona.

En les Corts Catalanes no podien assistirhi ab veu y vot mes que 'ls catalans de nacionalitat, essent aixis considerats tots els qui havien nascut en territori de Catalunya, encara que fossin de pares forasters, mentre aquets estiguessin domiciliats en aquesta terra. En ara que 'ls catalans tenien la privativa de poder part en aquelles deliberacions, no obstant, els exers que tinguessin feudos ó dominis territorials a nya també hi podien concórrer com a barons: oble no es exclusivista, també 'ls hi regoneixia y encara que forasters, perque no deixaven y aquesta terra grans interessos, que en el suad id on il·legítims, eren ben respectables.

La convocatòria la feya 'l Rey per mitjà de cancel·leria enviades als presials dels tres braços; y aquets enviaven al monarca que presidia les Corts Catalanes de Catalunya, y rey d'Aragó, així com Catalunya, Aragó, Valencia, Rossetorís compresos en aquet reyalme.

les respectives copies a cascuna de les persones ó entitats que devien assistirhi. En les lletres de convocatòria s'designava 'l lloch y dia de la celebració y s'encarregava l'assistència personal ó la d'un procurador en cas de lletgima impossibilitat. Sempre que en aquestes lletres reals s'excloïa algún dels tres estaments la convocatòria general era nula de dret y de fet. El Monarca havia de compareixer, personalment en el lloch designat y presidia l'assemblea; quan no s'podien celebrar en el lloch asseuyat per mor de malaltia del Sobirà, es tenien les corts en el palau reyal ó en sa meteixa cambra, ahont se tractaven els punts per medi de delegats de tot el congrés.

Obertura.—Declarades obertes les Corts, el Rey se dirigia als tres brassos per medi d'un parlament, després del qual se nomenava una comissió encarregada de contestarli. Un cop contestat el discurs de la Corona, es passava a l'elecció de 18 habilitadors (9 per part del Rey y 3 per part de quiscun dels estaments) els quals tenien l'encàrrech d'examinar les calitats de les persones que compareixien a Corts, regoneixent els poders y nomenaments dels representants, a veure si estaven conformes ab tots los requisits que eren del cas. Als qui venien conformes els admetien (per 'xó n' deyen *habilitadors*, perque 'ls *habilitaven* pera poguer pendre part en les deliberacions); quan ne trovaven algun que no reunís les formalitats necessaries, els excloïen, per exemple, si s' duptava del país d'hont era fill, no l'habilitaven fins que demostrava ésser fill de Catalunya; y de la resolució que 'ls habilitadors prenien no hi cabia suplicació, ni apel·lació ni recurs. Els 9 habilitadors de la part del Monarca estaven assentats a la dreta, y 'ls altres 9 a l'esquerra; y tots junts prestaven al comte-rey homenatge y sagrament de fidelitat.

Elecció de tractadors.—Allavors se nomenaven dos ó tres tractadors, quina comissió venia a constituir un intermediari entre 'l Rey y 'ls estaments; y tenia l'càrrech de presentar els projectes de lley que 'l Sobirà proposava.

Jutjes de greuges.—Després s'elegien els qui devien formar el tribunal d'aquet nom, el qual tenia absolut y irrevocable poder comunicat pel mateix Monarca y a petició de l'assemblea, pera jutjar, determinar, definir y resoldre senzillament, atenent tan sols a la veritat dels fets, totes les queixes que formulades en el *Memorial de greuges* presentaven les Corts al Monarca demanantli esmena dels contrafurs y *greuges* (1) inferits als estaments ó a particulars de Catalunya. Després d'acabades les Corts hi havia deu mesos de temps pera sustanciar tots aqueixos processos en junta particular que 'ls esmentats jutjes tenien a Barcelona.

Juraments.—Cada bras nomenava son notari, el qual prestava sagrament en mans del president respectivament; y en la meteixa forma també 'l prestaven els promotors, els advocats y 'ls porters de les Corts que eren elegits pels tres brassos.

Entrega de maces.—Després de totes aquestes eleccions, el Regent de comptes de la Diputació general entregava a cada president dels tres brassos una de les tres maces de plata de la casa de la Diputació, recullintne formalment el corresponent rebut. Aquella cerimonia venia a significar que allavors la junta permanent que constituïa la Diputació quedava en suspens de ses funcions y desproveïda d'autoritat. Y s'comprent: la Diputació general ó generalitat de Catalunya, composta de tres diputats y tres oidors de comptes nomenats per les Corts pera tres anys, tenien la representació dels tres brassos per durant los tres anys, en que no s'reunien Corts. Mes quan la representació nacional estava oberta, allavors la generalitat tornava a les Corts la representació conferida, la representació dels brassos deixava de funcionar perque funcionava reunida la representació del poble, lo qual era representat per l'entrega de les maces, símbol de l'autoritat que 'ls brassos tenien.

Deliberacions.—Allavors venien les deliberacions, que s'tenien separadament pels tres brassos que venien a constituir tres cambres unides per una comissió de tractadors, que eren, com acabem d'explicar, els intermediaris entre 'l trono y 'l poble. Tots els concurrents que estaven habilitats pera pendre part en les deliberacions havien de prestar sagrament en mans del Notari del bras respectivament, d'estimar el bé públich y de guardar secret.

Sessió general.—Quan després de les deliberacions

tingudes separadament, els tres brassos estaven d'acord y tenien ja formats els seus dictòmens, celebraven sessió general pera llegirlos; essent digne d'atençió 'l remarcar que en aquesta sessió general no s'hi podien pronunciar discursos, lo que ns demostra que nostres antepassats se preocupaven mes de la realitat que de l'oratoria vuyda a que son tan aficionats els polítics d'avuy dia. Una altra de les costums polítiques d'aquella institució, que també demostra lo avençat que estava nostre poble en aquell temps, era que en les votacions s'atenia a la qualitat dels vots, y no, com avuy, a la majoria numérica que no es mes que una de tantes tiranies socials que quasi may expressa 'l predomini de la rahó.

Atribucions.—En les Corts residia la facultat de proposar les lleys, aprobar ó rebutjar les presentades pel Monarca, y suspendre ó derogar les establertes, y en cas de dupte, interpretarles; advertint que la legislació catalana sempre tenia per base 'l dret consuetudinari, així es, quan les Corts establien una lley no feyen mes que codificar lo que 'l poble ja venia practicant habitualment desde molts y molts anys. Pot haverhi dret mes democràtic? En virtut d'aquet principi 'l poble col·laborava directament a la formació de les lleys per que devia regir-se; no succehia com avuy, que 'ls *demòcrates* que ns manan ens envien per medi de la *Gaceta* lleys votades de qualsevol manera que no ténim mes remey que cumplir; el dret català era la voluntat meteixa del poble, perque 'l poder real no feya mes que sancionar y manar cumplir els bons usos y costums de la terra, regulantlos, en tot cas, conforme al benestar comú. També intervenien les Corts en l'administració de la casa real y en la conducta dels concellers de la Corona; votaven les contribucions y subsidis pera 'l Rey, y li presentaven, com havém explicat abans, el *Memorial de greuges* ó agravis, essent de remarcar que no votaven cap subsidi pera 'l Rey, que aquet no hagués donat plena satisfacció dels agravis.

Acabament.—Finalment, a fi y efecte de garantir el cumpliment de lo acordat per les Corts, aquestes exigien al Monarca solemne sagrament de respectarles. Així es que, un cop ordenats y extesos els capituls de les deliberacions, firmats y signats per cadascun dels vocals, tots els presents se descubrien (1) y s'posaven a peu dret, menos el Rey, que permaneixia assentat en sou trono. L'arquebisbe de Tarragona, com a president del bras eclesiàstich, encarrant an el Rey, li llegia 'l quadern en que estaven escrites les lleys y 'ls estatuts de les Corts, y li pregava tingués la bondat de jurarles. La fórmula del jurament, quin sol objecte era fer penetrar en el cor del Monarca una impressió de gran respecte envers la voluntat de sos vassalls, lo constituïa, conforme a l'esperit d'aquella época, una solemne cerimonia religiosa, finida la qual llegia y entregava al Rey un document, en el que s'expressava 'l donatíu y servey que les Corts oferien al Comte-rey. Allavors un promotor se girava de cara als tres brassos, pronunciant ab veu alta aquesta fórmula: «Sa majestat dona llicència a les Corts pera que cadascú se'n torni a casa seva.»

BONAVENTURA RIERA.

Al Foment Autonomista Català

Al anunciar-se la constitució d'aquesta novella societat, desseguida n'varem desconfiar, sols pel fet d'haverse batejat ab lo nom d'*autonomista* y no de *nacionalista*, puig el primer nom es avuy molt anfíbolgich ó duptos, mentres que 'l segon es de significació tan concreta que no dona lloch a duptes.

Mes al arribar a nostres mans el manifest publicat per aquesta associació, y al llegir els enlayrats y patriòtics conceptes que conté, hem volgut deixar de banda 'ls judicis temeraris, y sols hi hem regonegut bona intenció y molta bona fé; si bé aquet document porta alguns errors d'importància; no volém atribuirlos mes que a la inexperiencia propia d'una entitat que tot just acaba de néixer.

Parlant l'esmentada fulla dels fins que s'proposa 'l Foment Autonomista, diu:

«Enfront del servey militar obligatori y de las redempcions a metàlich, sistemes atentatoris a la dignitat

(1) Paraula antiga, que avuy diem *agravís*. A França hi havia també un tribunal anàlech anomenat *juges de greufs*.

(1) Cal advertir que durant les sessions, tothom, assentat, permaneixia ab lo cap cobert.

Tingui 's present que comte de Barcelona, p. confederació formada, Sicília y demés terri

humana, proclamén l' exércit voluntari, tal com ho tenen establert los pobles mes avensats de la terra. No volém que las quintas vinguin á pertorbar la llar catalana arrencantne els fills, pera darlos, com xays, al escorxador, á morir á llunyanas terras, ó á matar com á feras selváticas á germans seus que cap mal los han fet y que potser no han comés altre delicté que estimar massa á la seva Patria. Contra aquesta punyenta ferida, permanentment oberta y continuamente desangrant la familia, ha aixecat creuhada l' autonomisme catalá, que no vol que l' home perdi la seva personalitat convertintse en *número*, que se l' enllisti y se l' rifi, que 's fassi de la carn humana objecte de comers, justiprehuant un home en trescents duros, ni que s' el vesteixi de coloraines, pera després donarli un arma que ha de manejiar y disparar com autónoma inconscient.

Al actual sistema de tributació n' hi oposen un altre fundat en lo principi de que las cargas públicas han de recaure sobre lo superfluo, may sobre lo necessari, y detraures de las rendas y guany, no de la riqueza en massa, que 'ls tributs han de sortir d' ella pro no assecarla. Volém donchs, la supressió dels consums, impost anti-económich, injust é immoral; anti-económich perque la dificultat de recaudació exigeix gastos inmensos y fiscalisacions odiosas, no habenthi equació entre l' estorsió que causa al contribuyent y 'l seu producte útil; injust perque grava especialment las classes necesitadas; immoral perque fomenta el frau y las sofisticaciones. Volém també la supressió de tots los impostos anomenats de *capitació*, que gravan á las personas pel sol fet de serne, sense reparar tant sols, si tenen medis de subsistencia. Volém la contribució progressiva, verdadera regulador de la propietat, que dificulta las aca-paraciones excessivas de riqueza, ietornantla á la circulació y impedit la seva amortisació en pocas mans.

De l' instrucció oficial tal com está avuy no 'n podem acceptar res; es precis que desapareixi, pera sobre sas runas, aixecar l' edifici inmens de una ensenyansa moderna, ab orientació á Europa y horitzons ilimitats, que descansi sobre 'ls carreus fonamentals de la Ciencia, el sentit comú y la Naturalesa, y ahont l' inteligencia de generacions mes sortosa que la nostra, hi trobin l' exercici adequat pera son perfeccionament y desenrotll. No podem permetre 'que per no voler usar la llengua dels que l' han de rebre se 'ns condemni á ignorancia perpétua, se privi á un poble de cultura, pel gust d' oferirla com á sacrifici idolátrich en l' altar d' una inutilitat mentida.

Y la justicia, la funció mes augusta de la terra, volém que sigui la suprema encarnació del sentiment juri-dich popular; y no una intrusa que disposi de l' hisenda, de la llibertat y de la vida dels ciutadans, poch menys que á cegas, sense coneixer son esperit, sense imposarse del medi, y 'perqué no dirho? sense com-pen-dre del tot las manifestaciones mes trascendentals ni les confessions mes intimas, ja que á litigants y á ad-vocats, á jurats y á reos se 'ls obliga á buydar son pensament en los móllos exótics y encarcarats d' una parla que no es la propia.

Estém molt conformes en aquest herms programa. Pero ¿no diu ni una paraula concreta referent á les Corts Catalanes? Si no hi ha un cos legislatiu propi de la terra autònoma ¿quin poder es capás de garantir les manifestaciones de l' autonomia? No compremem com els firmants del manifest hajin oblidat lo mes fonamental de les necessitats polítiques de Catalunya. ¿Es que tenien el pensament en enviar diputats á les Corts de Madrid? ¿Confirma aixó la desconfiansa que al principi fe-níam? Será un descuyt involuntari, no volém pensar mal.

Son lloables també 'ls termes ab que explica 'ls procediments que 'l *Foment* se proposa seguir pera la real-lisació del ideal d' emancipació:

«Tots sos actes—diu—anirán dirigits á la propa-ganda del autonomisme, á la pau social, á la defensa del feble, á l' aixecament del nivell intelectual del nostre poble. Sos medis serán complexes, metens, excur-sions, conferencias, controversias, exposicions, con-cur-sos y todas las demás manifestaciones de l' activitat ilus-trada, pero, per sobre de tots esgrimirá l' arma predi-lecta de la civilisació: l' ensenyansa.»

Aquets son els millors medis de que s' ha de valdre 'l catalanisme si vol guanyar prosélits: la propaganda y res mes que la propaganda, perque nostre poble no está encara en disposició d' obrar, ni hem arribat en-cara al período d' implantació de principis.

Treballs de propaganda, res de política activa, sem-

brar y no recullir abans de sahó, fer catalanistes de cor, no polítichs d' ofici; si ho fa aixís el *Foment Auto-nomista* será digne de figurar en nostres rengles. Per 'xó, com que en l' esmentada fulla entreveyém algun gros erro, ens atrevím á ferlo veure, no guiat per cap desitj de mortificar, sino perque, tenint nosaltres sens dupte mes experiencia pel molt temps que fa que 'ns de-diquém á la propaganda catalanista, estém en el deber de assenyalar els perills á que s' exposen, á fi de que no cayguin y no s' estrellen en el pedregám del des-crédit.

Diém aixó perque 'ns ha fet un efecte desastrós alló que han posat en el manifest de que volen «llassades de solidaritat, comunicat d' interessos y mútuu auxili ab nostres afins», encara que afegeix «partint del regonei-xement de nostra personalitat.» ¿Qui son els afins? pre-guntém nosaltres. Tothom sab que aixís s' anomenen certs partits polítichs que pretenen ferse passar per ca-talanistes estant no obstant distanciat de nosaltres en principis y procediments; y com que 'ls seus principis son duptosos y 'ls seus procediments desacreditats, no hi ha dupte que 'l seu contacte perjudicaria 'l bon nom y la puresa de la causa de Catalunya. Aquesta seria la conseqüencia no prevista pels firmants del manifest, que ab tota la bona fe del mon afegeixen: «pro refusém y protestém d' estar lligats á ningú ab la cadena del esclau d' 'ls grilletts del presidari.»

Molt bé, pero ¡sobre tot el descrédit, el descrédit hem d' evitarlo sempre!

Les llassades de solidaritat, la comunitat d' interes-sos, existeixen entre tots els nacionalistes, en tots els catalans que parteixen del regoneixement de la perso-nalitat de Catalunya, y aquets s' han de cercar en la massa del poble, no en els polítichs, que, afins ó des-afins, no deixen d' esser polítichs, sinóim de farsants, vividors y tot lo mes detestable.

Saludem coralment al novell *Foment Autonomista Catalá*. Si treballa forsa pe la causa de Catalunya per medis dignes, sense fer política ni secundar cap ele-ment desacreditat, pot comptar sempre ab nostra entu-siasta cooperació.

El cos catalanista

Ab molt bona intenció que es digna del tot respecte y consideració, com todas las apreciaciones dels nacio-nalistas de nostra terra, s' ha fet remarcar ara, d' una manera evidentissima, ab molta mes intensitat que en altras épocas, á causa del exuberant desenrotll de nos-tra causa, que 'l catalanisme com ha mohiment social, no pot ni deu tindre *dreta y esquerra*, perque la subsis-tencia de l' un, implicaria la vida del altre, y que ens trobaríam ab ayal motiu, que en que 'l catalanisme po-dria esser francament titllat de un partit polítich, dels molts que cercan, mes que 'l triomf de sa particular ban-deria, lo mado y manera de satisfacer particulars va-nitats; ab la glorificació per l' enlayrament de sos capde-vaners.

Rahó evidentissima tenen en manifestar aquesta tes-is, els que reconeixen que 'l mohiment catalanista deu esser exclusivament nacionalista y que per lo tant, deu trovarse completament allunyat de tot alló que deu esser de exclusiva competencia de las Corts Catalanas, no es baix cap concepte saludable que 'ls catalans que ens havém adonat de nostre dret nacional, ens trovém dividits avans d' hora en cuestiones de forma, que temps sobrat tindrem per discutirho, quant ja no tinguém mo-tiu per dirnos catalanistas, sino que catalans pel recon-queriment de la Nació Catalana.

Pero al fer semblants afirmacions, s' oblidan al fer-las, que als molts emisarís que 'l govern central empa-queta per ofegar la popularisació del catalanisme, aquets mateixos, per contrarrestar sas prédicas, exposan els acorts presos en nostras assembleas, sobre las solucions que 'l catalanisme presenta als diferents problemas po-lítichs y socials que encarna la civilisació actual, y al defensar el catalanisme ab semblants arguments, es fer política, ja que es encarrillar al poble per una via fixa, que per mes que sia ben intencionada y ben democráta, no es garantía suficient, per nostre dret nacionalista, ja que á unas solucions se 'n presentan unas altres, que bé podria esser que todas ellas, no fossin les mes justas, per la bona ordenació de la familia catalana; al propi

temps, aixó demostra evidentment, que el catalanisme no tenia defensa possible, avans de establir la *Unió de Barcelona* Catalanista las sis assembleas que ha fet efectuar fins á l' actualitat, y res, te, donchs, d' estrany, que á las solucions que la *Unió* presenta al poble als diferents problemas actuals, vinguin nous organismes, á presen-tarne uns altres, mes avensats ó endarrerits, segons ells, y com la finalitat comuna, es l' assoliment de la personalitat de Catalunya, dret tenen indecutable com á nacionalistas per dirse catalanistas, constitubint aixís la dreta y esquerra d' aquest mohiment, y al volguer ofegar una d' aquestas dues alas ó abdos á l' hora, per l' imposició de las solucions que la *Unió* presenta, per tindre plena llibertat per anomenarse sens entrebanchs, catalanista, es atentatori contra la llibertat y contra la autonomia individual, que ningú mes indicat que 'ls ca-talanistas de la *Unió* tenim la obligació de respectar, y considerarlo com á nostre dogma fonamental.

Per, lo que els que hi trovan entrebanchs per lo des-enrotll polítich del catalanisme, son los mes indicats per esborrar del catalanisme, las solucions que no son competencia d' ell y sols com ja he manifestat de las Corts Catalanas y popularisar el nacionalisme, fona-mentantse baix el punt de vista científich, per la socia-lisació d' aquest mohiment.

Pero, per que aixó sia un fet, es del tot punt indis-pensable que 'l catalanisme es desenrotlli ben allunyat de tota acció política, que es precisament de la manera que ha pujat sens entrebanchs ni llyutas interiors, y es de la manera que al govern central li ha sigut mes tem-ible, extenent, arreu, la educació del poble per l' es-tabliment d' escolas catalanas y completament gratu-hitas, que elements hi ha per extendreho per todas las ciutats y llogarets de Catalunya.

Quin dupte hi cap, que de ferho aixís el segon cen-tenari de nostra esclavitut, fora celebrat per lo mohi-ment revolucionari catala, que atés l' esperit oberta-ment absolut del home, es la única solució per nostre triomf y perque el cos del catalanisme creixi sens alas com un sol home fins á fer la solemnia entrega de Ca-talunya, á tots els catalans.

J. DURANY Y BELLERA.

ENGRUNAS

D' ensá qu' está de moda aixó de l' afinitat, que un no sab per ahont agafarse per no ofendre á un ó altre dels que s' afinan ab las nostres ideas.

D' un quant temps á n' aquesta part, en toutes las alocucions de las diferentes brancas polítichs, dirigidas al poble catalá, s' hi troba un ó altre punt de contacte. Republicanos, carlins, monárquichs adictes, regionalis-tas, tots parlan d' autonomia; fins una branca nova qu' ha brotat are fa poch, que 's presenta exclusivament católica, diu, que no li es indiferent, aixó de las lli-ver-tats regionals.

Allavores, donchs, si tots aquets son afins, ¿quins serán els desafins?

Com que 'n el concert de la política, tots usan els mateixos instruments y son instruments ja gastats, ab nosaltres no hi poden afinar de cap de las maneres.

NOVAS

Lo dia 6 del corrent morí en aquesta ciutat lo distingit escriptor, nostre benvolgut company de causa En Manel Xu-clá y Maurici.

Acompanyem á sa distingida familia en lo just dolor que l' aclapara per tan dolorosa perdua.

—Lo dia 27 del prop passat mes de Setembre celebrá lo «Centre Antonomista de Dependents» la seva anunciada vi-sita á la «Quinta Joana» propietat del senyor Miralles y ahont morí 'l eximí poeta Verdagué.

Foren molt ben rebuts per los propietaris de la casa que 'ls hi mostraren los diferents autógrafs que en ella es guar-dan y com á recort los visitans posaren sa firma en l' album junt amb una sentida dedicatória.

—Lo Concill Directiu del Aplech Catalanista ha quedat constituït per aquest any en la forma següent: President, Jo-seph Serrat; Vispresident, Jaume Aragay; Tresorer, Lluís

Bracons; Secretari, Lluís Poch; Vissecretari, Manel Vinaagre; Bibliotecari, Miquel Arginon, y Vocals, Daniel Roig y Frua, Manel Ainanell y Joseph Sunyer.

—L'Unió Catalanista d'acord amb lo Centre, Català de St. Feliu de Guixols celebrà lo dia 4 del corrent un important mitin en dita població y que s'engegà molt concorregut.

Los Srs. Linares, Tona, Bonhome, Monegal, Martí y Julià y Roca qu'expusaren lo programa catalanista foren aplaudidíssims.

—Ha quedat constituït lo Consell general del Centre Escolar Catalanista pera l' curs de 1903-904, en la forma següent:

Comissió Executiva.—President, Pere Brèscia; vispresident primer, Joseph Almeda; id. segon, Joan Ventosa; Secretari primer, Francisco Escudé; idem segon, Joseph Samsó.

Comissió Administrativa.—Tresorer, Edgard Martínez; Secretari-Comptador, Joan Poch, y Bibliotecari, Joseph Domenech.

Secció de Comerç.—President, Joan de la C. Quadrada; Vispresident, Joseph Domenech, y Secretari, Pere Cabuér.

Secció de Dret.—President, Joan Oller; Vispresident, Pompeu Gruhet, y Secretari, Joan Poch.

Secció de Medicina.—President, Edgard Martínez; Vispresident, Camil Massachs, y Secretari, Ramon Moret.

Secció de Farmàcia.—President, Manel López; Vispresident, Joan Pasqual, y Secretari, Frederich Nicolau.

—La vetllada que celebrà lo Centre Autonomista Català lo passat dilluns se vegé molt concorreguda sent aplaudits calurosament tots los qui hi prengueren part.

—Lo diumenge passat dia 11 celebrà lo Consell General Reglamentari de Representants la Unió Catalanista amb assistència de dos Srs. ex-presidents y bon nombre de representants d'entitats y periòdics adherits.

Després de l'aprobació de l'acta de la sessió anterior de la memoria del Secretari y estat de comptes foren admesas algunas novas entitats y l'soci individual En Felip Dalmau y Gil de Barcelona.

S'acordà celebrar Assemblea de Delegats pel prop vinent any de 1904 aprofitant després de llarga discussió el tema sobre que tenia de deliberar.

La Junta Permanent quedà constituïda en aquesta forma:

President, don Domingo Martí y Julià, de Barcelona.

Vispresident, don Antoni de P. Campmany, de Sabadell.

Tresorer, don Rafel Patxot y Jubert, de Sant Feliu de Guixols.

Vocals, don Candi Robert y Roura, de Canet de Mar.

D. Trinitat Monegal y Nogués, de Barcelona.

D. Andreu Pons y Santacreu, de Manresa, y Secretari, don Santiago Gubern y Fàbregas, de Barcelona.

—L'Agrupació Catalanista de Vilasar de Mar està organissant novament la tanda de Conferencias que temps enrera foren suspeses per ordre de l'autoritat.

BIBLIOGRAFIA

EN DEFENSA DE NOSTRA LLENGUA

Ab lo títol de *Questions de llengua y literatura catalana*, l'infatigable apòstol de l'Obra del Diccionari de la Llengua Catalana, Mossen Antoni M.ª Alcover, de Palma de Mallorca, acaba de publicar un notable treball en defensa de nostra benyolguada llengua, ab motiu del article *Cataluna Bilingüe*, que vegé la llum en *El Imparcial* de Madrid, lo 15 del passat Desembre, degut a la ploma del catedràtic de Filologia comparada de l'Universitat central y membre de la Real Academia de la Llengua Espanyola, D. Ramón Menéndez Pidal en quin se dirigien insidiosos y grolleres injurias a la parla catalana.

Tasca difícil fora ressenyar minuciosament lo molt y notable que en sou meritíssim y ben pensat treball, esmenta Moss. Alcover: en sou elogi sols direm qu' al nostre entendre es la mellor y més documentada apologia de la llengua catalana que s'ha escrit en l'actual moment de renaixença patria.

Diu Moss. Alcover en lo preàfai de sou llibre:

«...ens alegrem de que en Menéndez Pidal haja escrit allò perque es estat causa de que la premsa catalanista ha publicats una partida d'articles notables, que no hauran atiat poch y anaridit més, y més dins molts de cors l'entusiasme envers de la nostra llengua y litera-

ratura y ens dona a nosaltres una magnífica avinentesa per dir en llur defensa y alabansa moltes de coses que ns aniran bé de tot y per presentar arguments ben forts a favor de la depuració y reivindicació de la sintaxis catalana, que es lo més transcendental per la dignificació de la nostra llengua estimadíssima, que tots somians y desitjans de bon cor y amb tota l'ànima. Per lo tant, que no s'enfat en Menéndez Pidal si a propòsit del seu article escrivins pàgines y més pàgines. No es perdonari gust que les escrivins, ni tampoch per ofendrell ni molestarlo; es perque creyen que ns convé per la causa y enaltiment de la nostra llengua, may prou volguda y exaltada.»

Això es en síntesis lo propòsit del autor al escriure aquesta obra, de quin ne surt completament victoriós, donchs tot lo que sense solta y fins mala fé escriu un Sr. Catedràtic (!) de Filologia comparada, sens altre motiu que l'odi a Catalunya y lo qui li es propi queda rebutat en los XIII capítols en qu' està dividit lo volum, de quin no sabriam escullir lo millor donchs en tots hi han nombrosos y ben atinats arguments en defensa de nostre lèxich.

De las questions tractadas en aquest estudi, esmentarem la de que l'imposició del castell com a llengua oficial es una injusticia, perque «l'dret que tenim com els castellans a la llengua pròpia, no l'hem renunciat ni hi ha cap bé major qu' ens obligui a ferho. El castell no es la llengua nacional: el català es tan nacional com el castellà.»

Després d'aquet, podriam dirne preliminar, entra l'autor en materia fent avinent l'origen y formació de las llengües neolatinas en general, l'aplec dels dialectes romans d'Espanya y França en diferents grups de tal manera que Catalunya y els pobles del mitjorn de França feren un mateix estol idiomàtic, separant de l'Espanya central y França del N. Afirma que la llengua d'Oc, la nostra, és la més antiga de totes las neolatinas, citant pera demostrarlo sos primers monuments, entre altres l'acta de la dedicació de la Seu d'Urgell y els juraments de Strazburg (segle IX); actes notarials dels segles X, XI y XII; prosas, himnes, poemes, y cants epics anteriors al segle XIII, extenent en consideracions sobre l'antiguetat de nostra llengua, demunt lo francès, castellà, galaych-portugués y l'italià; la declinació que tingué fins lo segle XIV. exclusiva de las llengües d'oc y la d'oïl entre totes las neolatinas, apoyantse en autoritats com M. Littré (Hist. de la Lang. Franc.—T. I, Intr. pr. XXXI et s.); influencia exercida per la nostra parla, demunt las llengües francesa, italiana, galaych-portugués, la literatura anglesa, y literatura castellana.

La llengua catalana es completament autònoma y sui juris, no dependint en res ni per res del castellà, amb el que te menys que veure qu' ab qualsevol de las altres neolatinas, aixis com no hi estat may compenetrada ni avuy hi està identificada, com ho demostra valentment Moss. Alcover, en els estudis que fa de la fonètica y morfologia catalana.

Lo més notable, al nostre entendre, de l'obra, per lo que afecta a la puresa de nostra llengua es la part en que rebut lo dit per en Pérez Galdós, de que la sintaxis catalana es la castellana ab la sola traducció de paraules d'una llengua a l'altra, doncs ademes de la bondat y consistència dels arguments pera demostrar lo contrari de lo esmentat pel Sr. Pérez Galdós y altres ilustres escriptors, per cert, mes ençegats per la *catalanofobia*, presenta regles corroboradas per escrits existents en nostres arxius, qu' han de tindre molt en compte els literats de nostra terra.

Entre aquestas citarem los punts referents als pronoms.—A. Personals.—B. Demonstratius.—C. Possessius.—D. Relatius.—E. Indefinites.—F. Partícules pronominals EN-NE, HI.—G. Partícula pronominal HO.

En quant al verb: A. Us de l'auxiliar ESSER.

B. Concordansa del participi amb el subjecte.

C. En català l'acusatiu, terme directe d'acció, no va regit de la preposició A.

D. Els pronoms personals comple-

mentats ab pronominals de possessió.

E. L'us del preterit imperfect d'indicatiu en lloch de l'optatiu.

F. En las oracions condicionals.

G. En las oracions condicionals.

Després de sentar conclusions refutant lo dit per en Pérez Galdós y Menéndez Pidal, y de fer constar que la llengua catalana dins la confederació catalana-aragonesa era la habitual dels Reys y de llur Cancilleria, il·lustrant en documents de las colleccions diplomàtiques d'En Capmany, Bofarull y Comenaris del cronista Blancas, endressa una valenta excitació a n'els amichs de la llengua catalana pera que la conehin y gitin fora totes las impuresas y extrangerismes que la enlletjeixen.

Nosaltres per la nostra part felicitem calurosament al insigne patrici Mossen Antoni M.ª Alcover y recomanem a tots los catalans que s'enterin de la seva obra profitosa pera tothom, ab la seguretat de que no será endebades, donchs lo desconexidor dels tesors de nostra parla, en convencerà y li donarà la prioritat en tots els actes de la vida, lo propagandista hi trobarà un gabardí d'arguments en sa defensa, y fins los letrats disposaran aplegats innombrables datos y un sens fi de rahons pera son major enaltiment.

Diguem ab l'il·lustre filòlech, del qual hem tingut l'honor d'ocuparnos: Es gargamellarse clamant per l'autonomia de Catalunya, y no comensar per fer efectiva l'autonomia de la llengua, qu' està exclusivament en la nostra mà el conseguirla, es una inconsecuencia y una falta de formalitat que no deixa gens a bon lloch els qui la cometan. Amadors y entusiastas de la llengua catalana, vosaltres que la teniu per reyna del vostre cor y vos gloriua de servirvos d'ella, per vestirs els vostres pensaments y afectes, mes intims y l'enaltiu amb los vostres escrits, pensanhi bé, ficsanvoshi bé, y mens exposen a que, llegint les vostres obras els crítics forasters, hagin de deduhir que l'atalà no té altra sintaxis que la castellana.

Amadors y entusiastes de la nostra llengua, pel bon nom, per la dignitat, per l'honor d'aquesta llengua estimadíssima, no mereixedora de viure esclava en cap concepte, digna de regnar dins sa casa, com cap altra de la terra, se fa precis redimir-la d'aquell esclavatje nefast y afrontós que molts li fan patir de la sintaxis castellana, que fan la usalment y la deshonra.

Se fa precis emprendre la creuada y batalla sens treva fins qu' haguem conseguida la redempció completa de la nostra sintaxis, qu' es allà hont el castellà ns ha invadit més; y qu' els nostres enemichs, no tinguin altre remey qu' acotar el cap ó fugir devant el llempueig enlluernador del regnat de la nostra Gramàtica, indestructible y perdurable, dins el camp de las nostras Lletres.

CURR.

SECCIÓ OFICIAL

Associació Popular Catalanista

Lo dissapte 17 del que som a las deu de la nit d'acord amb l'agrupació del Teatre Intim donarà en lo local d'aquesta entitat una conferencia En Adrià Gual, sobre el tema «Els conjunts escènics».—Aquesta conferencia es la primera d'una tanda que n' donarà el senyor Gual en diferents entitats de Barcelona, com a pròlech a la temporada artística qu' inaugurarà properament el Teatre Intim en el Teatre de las Arts.

Associació Catalanista de Premià de Mar

En aquesta entitat d'acord amb l'Associació Popular Catalanista de Barcelona hi donarà una conferencia lo prop vinent diumenge dia 18 a las 5 de la tarde En Jaume Bozzo sobre el tema «Concepte del Catalanisme».

Establiment tipogràfic de Joseph ORTEGA, S. Pau, 96.—Barcelona.

LA DEVANtera circularà, igual que anteriorment *La Nació Catalana*, per medi de propagadors, que son els qui prenen un nombre determinat d'exemplars, pagantlos als següents preus:

Una acció	de 100 exemplars,	Ptas. 3'50	Per cada número,
Mitja acció	de 50	1'80	compresos gastos
Un quart d'acció	de 25	0'90	de correu
Un vuytè d'acció	de 12	0'50	per Catalunya
Un dotzau d'acció	de 8	0'35	

Barcelona: els mateixos preus, repartintse a domicili.—Aforas de Barcelona, 5 cèntims de més per cada envió d'un ó més exemplars.—Extranger: preus dobles.—S'envia un sol exemplar al qui fassi un donatiu anyal de qualsevol import.—Pagaments a la brestera: S'admeten sagells de correu y documents de fàcil cobransa.—Es lliure la reproducció dels treballs.—No s'tornan els originals.